

Використання природних пасовищ

при різних рівнях навантаження тварин

В. БОРЩЕНКО, канд. с.-г. наук, доцент
Державний агроекологічний
університет (м. Житомир)

Одним з важливих елементів використання пасовищ є встановлення оптимального навантаження тварин. Аналіз літератури у напрямі оптимізації навантаження тварин свідчить про те, що при його зростанні на пасовище обмежуються селективний вибір корму худобою та рівні його споживання і, як наслідок — знижується продуктивність. З іншого боку при цьому відбувається спад індивідуальної продуктивності тварин до якої призводить збільшення частки перерослих, перестиглих рослин у травостої, які відрізняються низькою поживністю та обмеженим споживанням тваринами.

Тому ми поставили за мету встановити взаємозв'язок між індивідуальною продуктивністю тварин та виходом продукції з 1 га пасовищ залежності від рівня навантаження тварин на пасовищі.

При цьому використовували фактичні дані продуктивності та поживної цінності травостою природних пасовищ ТОВ "Норинцівське" Народицького району Житомирської області, СТОВ "Гладковичське" Овруцького району Житомирської області, ТОВ "Воловикове" Гоцанського району Рівненської області. Враховувати також рівень індивідуальної продуктивності ремонтних телиць при їх випасі на природних пасовищах вищезазначених господарств протягом 1999—2006 років. Застосовували комп'ютерну модель, яка фіксує особливості кормової поведінки тварин на пасовищі.

Таблиця 1

Кількість кормових залишків на природному пасовищі врожайністю 16,5—20 ц СР/га при різних рівнях навантаження тварин

Місяці пасовищного сезону	Щомісячний приріст пасовищної трави		Щомісячні залишки невикористаної тваринами трави при різних рівнях навантаження тварин (наростаючим підсумком)					
			0,78 голови/га		1,13 голови/га		1,46 голови/га	
	кг СР/га	%	кг СР/га	% від врожаю	кг СР/га	% від врожаю	кг СР/га	% від врожаю
Травень	150-251	9-15	36-127	2,2-8	0-83	0-5	0-40	0-2
Червень	487-746	29-45	409-551	25-33	302-452	18-27	201-360	12-22
Липень	415-505	25-31	696-800	42-46	520-586	32-36	360-429	22-26
Серпень	173-206	10-13	709-740	43-45	447-481	27-29	211-248	13-15
Вересень	120-152	8-9	675-690	41-42	326-342	20-21	17-33	1-2
Жовтень	30-50	2-3	630-650	39-40	250-275	16-17	0	0

* - через дефіс наведені межі коливання даних на різних стаціонарах.

Вплив навантаження молодняку великої рогатої худоби на ефективність використання природних пасовищ (продуктивність 16,5—20 ц СР/га)

Дата спостережень	Навантаження	Рівень середньодобових приростів, г/добу	Вихід продукції з 1 га пасовища	Загальний вигляд пасовища на дату обстеження
Травень Червень Липень Серпень Вересень Жовтень	0,6—0,8 тварин/га	570 г/добу	52—70 кг/га	
Травень Червень Липень Серпень Вересень Жовтень	1,0—1,2 тварин/га	535 г/добу	89—98 кг/га	
Травень Червень Липень Серпень Вересень Жовтень	1,4-1,6 тварин/га	394 г/добу	51- 84 кг/га	

Умовні позначення	Травостій споживався			Травостій не споживався
	Висота травостою після випасу, см	<10	11-20	21-30

Про рівень навантаження свідчила кількість кормових залишків на пасовищі в кінці пасовищного сезону (див. табл. та рис. 1).

За оптимального навантаження кількість кормових залишків в кінці пасовищного сезону невисока. При низькому навантаженні — в кінці сезону велика кількість кормових залишків.

Відомо, що низьке навантаження призводить до недостатнього використання травостою, поліпшенню його якості та кормової цінності, низького виходу продукції тваринництва в розрахунку

на 1 га пасовища.

Дані, наведені на рис. 1, свідчать, що при низьких рівнях навантаження ремонтних телиць на пасовищі рівень продуктивності тварин залишається високим і практично не обмежується.

Але в кінці пасовищного сезону рівень індивідуальної продуктивності тварин може падати, за рахунок того, що не спожитий на початку пасовищного сезону травостій швидко дозріває, при цьому вражається, як його поживність, так і зменшується споживання тваринами. Запобігти такій ситуації

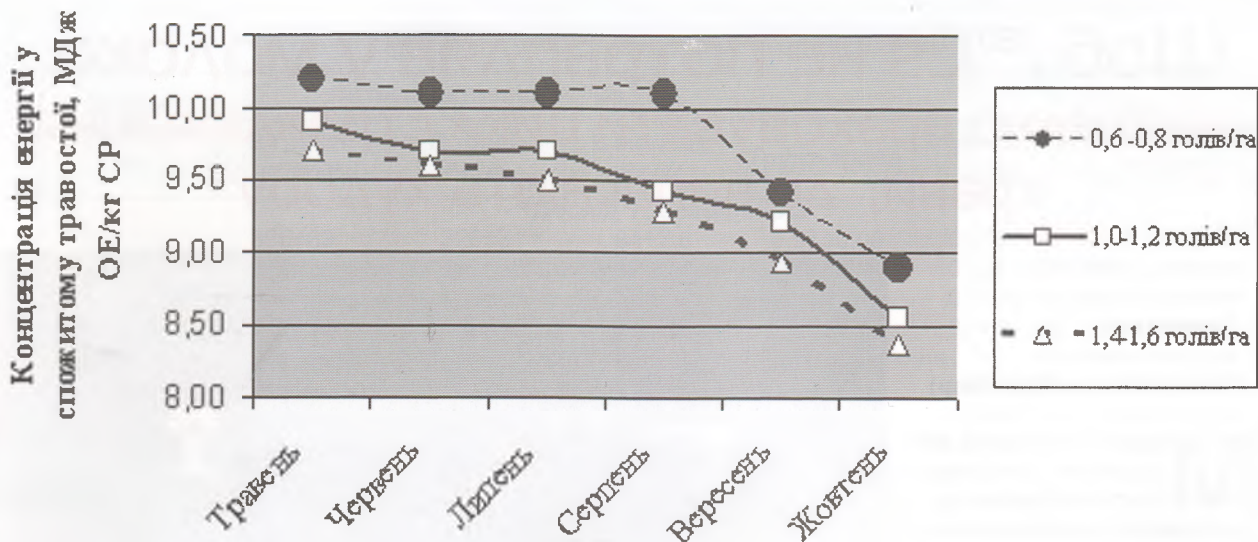

Рис. 1. Вплив рівня навантаження телиць на концентрацію енергії у спожитому тваринами раціоні при продуктивності пасовища 16,5–20 ц СР/га

можна періодичним підкошуванням не спожитого тваринами травостою.

За низьких рівнів навантаження на пасовищі худоба дуже нерівномірно використовує травостій і певні ділянки — дуже інтенсивно і на них практично відсутній травостій, тоді як на інших — трава вільно відростає та дозріває. Тому слід звернути увагу на те, що концентрація енергії у спожитому травостою при різних рівнях навантаження тварин — неоднакова. При низьких рівнях навантаження у тварини є ширший селективний вибір корму, споживання найпоживніших частин рослин. При зростанні навантаження тварини використовують травостій на меншій висоті від землі, чим погіршується якість раціону за рахунок споживання минулорічних залишків невикористаної трави (дернини).

З допомогою модельних розрахунків нами встановлені прогностичні значення концентрації обмінної енергії в раціоні тварин в різні місяці пасовищного періоду залежно від навантаження тварин на пасовищі. Одержані дані наведені на рис. 1.

Дані, наведені на рисунку, свідчать, що пік виходу продукції з 1 га пасовища спостерігається пізніше, ніж пік рівня індивідуальної продуктивності тварин. Однією із причин зниження цього показника в період досягнення максимального виходу приросту живої маси з 1 га пасовища є використання тваринами травостою на меншій висоті від землі, що призводить до зниження концентрації енергії в раціоні, та відповідно й рівня середньодобових приростів.

Встановлено що із зростанням рівня навантаження тварин (вище 1,2 гол./га), рівень їх індивідуальної продуктивності тварин починає

різко спадати. Практичним діапазоном варіації навантаження тварин в розрахунку на 1 га пасовища слід вважати 0,8—1,2 гол./га, за якою забезпечується порівняно високий рівень індивідуальної продуктивності тварин та високі показники виходу яловичини з 1 га.

Екстремальні навантаження на пасовищі не на користь ні тварині (її продуктивності), ні стану травостою, ні виходу продукції з 1 га пасовища.

Завданням менеджера забезпечити оптимальне поєднання високої продуктивності тварин та виходу продукції тваринництва з 1 га площ для високого рівня економічної віддачі виробництва.

Отже, для забезпечення оптимального поєднання високої індивідуальної продуктивності тварин та виходу продукції тваринництва з 1 га площ, що сприяє високому рівню економічної віддачі виробництва, необхідно застосовувати моделі, які враховують особливості кормової поведінки тварин на пасовищі.

